

FORUM

ČESKOSLOVENSKO

1999

TSJEKKISK-NORSK FORUM

č. 35, listopad 1999

nr.35, november 1999

Tenkrát a nyní

Je tomu už deset let, co se neuvěřitelné přihodilo, co se nám všem začal tajit dech a televizní obrazovka se na čas stala nejdůležitější spojnicí mezi námi a pulsujícím životem.

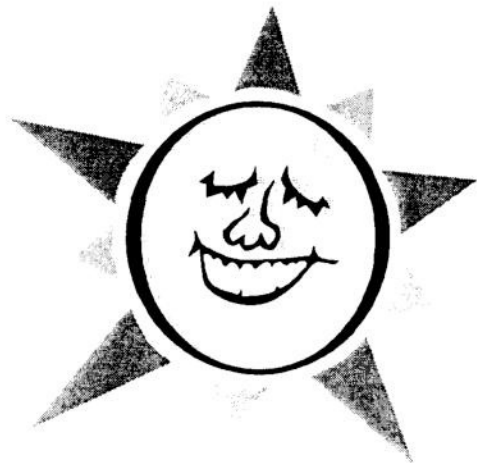
Nehodlám tu dnes rozebírat současnou politickou či ekonomickou situaci v České republice. Ale svítí sluníčko, a tak mě to nutká vyslovit uspokojení. Uspokojení nad tím, že se ten deštivý podzim devětaosmdesátého roku nestal historickým datem bez kontinuity (i když zápas o demokratický systém v Česku zdaleka není u konce). Nad tím, že si naše vlast pozvolna vytváří nový prostor v Evropě (i když jsem už alergická na články o poměru Čechů k cizincům). I nad tím, že si většina z nás obnovila osobní zázemí v Česku a učit děti češtinu dostalo znovu smysl.

Uspokojení nad tím, že nám česká ambasáda vychází vstříc a poskytuje prostor pro naše akce (bohužel někdy tak málo navštěvované, že je té iniciativy vysloveně škoda).

A velký díl uspokojení nad tím, že nám dosud neznámý "Network for Czech Studies" v Norsku zorganizoval mezinárodní konferenci "From Velvet Revolution to European Integration", jež byla dobře připravená, hojně navštívená a na níž vystoupení českého náměstka ministra zahraničí, profesora Otty Picka bylo jedním z nejfundovanějších.

Venku svítí sluníčko a my jsme zas o jeden den blíže magickému roku 2000. Ať vám tedy slunce hodně protepluje jeho dny a mnohé další roky!

Líba Jevnaker

Følgende tekst var tilsendt flere landsdekkende aviser, men det har dessverre ikke lyktes å få den utgitt.

Vi takker nordmenn for støtte!

Det er ti år siden det totalitære regimet ble oppløst i Tsjekkoslovakia og i andre land i sentral Europa. Det var mange nordmenn som aktivt støttet vår kamp for frihet og demokrati. De bidro til at Den Tsjekiske republikk gjenvant sin historiske plass blant de demokratiske landene i Europa, og at den i dag både er medlem av NATO og et assosiert EU-land.

I denne anledning vil jeg nevne noen av mange nordmenn som støttet motstandsbevegelsen, spesielt Charta 77. Både nordmenn og eksiltsjekkere i Norge ytte moralsk og ikke minst praktisk hjelp. Besøk i Tsjekkoslovakia og kontakt med de opposisjonelle der krevde dessuten en del personlig mot. Selv om enkelte er døde i dag, fikk de fleste av dem heldigvis oppleve en ny demokratisk tid.

Jeg vil særlig fremheve professor Thorolf Rafto (UiB), professor Torkel Opsahl (UiO), professor Johan Vogt (UiO), Asbjørn Eide, Frode Bakken og de øvrige medlemmene i Støttefondet for Charta 77. Jeg vil også fremheve Norsk-Tsjekkoslovakisk hjelpeforening ved bl.a. Albert Nordengen. De og mange flere bidro til at den politiske situasjonen i Tsjekkoslovakia ble viet kontinuerlig oppmerksomhet i Norge. De hadde en utstrakt kontakt med representanter for tsjekkisk kulturell og politisk opposisjon i utlandet.

Jeg vil gjerne takke mange journalister, for eksempel Per Egil Hegge og (nå avdøde) Stein Savik (Aftenposten), Einar Hagvaag og Håkon Lund (Dagbladet), Alf Skjeseth (Klassekampen og NTB), som viste allsidig profesjonell dyktighet og bakgrunnskunnskap i sin behandling av materialet om Tsjekkoslovakia.

Etter "fløyelsrevolusjonen" i 1989 var det mange politiske partier og diverse organisasjoner i Norge som bidro til gjenoppbygging av det tsjekkiske samfunnet. Det dreide seg bl.a. om politisk og økonomisk rådgivning og hjelp til nyetablerte politiske partier og fagorganisasjoner.

Jeg vil takke den norske stat, det norske folk og norske eksiltsjekkere som i dag er en verdifull del av begge nasjoner.

Petr Kypr

Tsjekias ambassadør i Norge

Nové zákony o státním občanství

Dne 29.července byly přijaty zákony 193 a 194 o státním občanství některých bývalých československých státních občanů, kterými se mění zákon č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky.

Následující text uvádí zákon č.193:

Parlament ve snaze zmírnit následky některých křivd, k nimž došlo v období let 1948 až 1989, vědom si, že zahraniční Češi a krajané přispívají k udržování a pěstování národního a kulturního dědictví, jakož i k prohlubování vztahů sounáležitosti s Českou republikou a že český exil vyvíjel v emigraci významnou duchovní, politickou a kulturní činnost ve prospěch obnovení svobody a demokracie ve své vlasti a tato činnost si zasluhuje mimořádného uznání, se usnesl na tomto zákoně.

Česká hudba

Musikk-Huset A/S na Karl Johansgt. 45 nabízí řadu titulů české renesanční a klasičké hudby. Navíc je u stejného vydavatelství k sehnání i česká vánoční hudba a několik nahrávek Bambini di Praga. Jedná se o hudbu, která v Norsku není příliš známá a může být proto vhodná jako dárek norským přátelům.

SPOLEČNOST 89

Deset let

Poslední léta mají jinou příchut', než měla po listopadu. Když toto píší, má strana, která si s klidem nechala v názvu slovo komunistická, větší podporu lidí, než kterákoli jiná strana v ČR. Taková podpora komunistům je signálem, že jsme ledacos udělali špatně nebo ne dost dobře. Příčin je více, jednou je určitě několikagenerační zpoždění psychického vývoje společnosti či dokonce jeho návrat zpět - můžeme nakoupit hi-tech zařízení a technologie firmy bude fungovat, ale nemůžeme nakoupit poctivost a slušnost, respekt k dobře udělané práci jakéhokoli druhu, respekt k názoru druhých lidí, toleranci, ale i netoleranci k netoleranci, v politice schopnost opustit mocenský styl a hledat cesty rozumu či pro studenty motivaci učit se pro sebe a ne jen kvůli papíru, atd. atd. - k tomu se musí každý z nás i národ jako celek (i jeho instituce) prozrát časem...

Problémy a chyby, které nejenom Vás tak pálí, mohou vývoj zpomalit, ale naštěstí už ne zastavit. Podstatné je, že v ČR existuje svoboda, demokracie a další základní podmínky a mechanismy ke zlepšování funkce společnosti.

Jedním z momentů vývoje byl a je vztah k lidem, které bývalý režim přímo či nepřímo vyhnal do zahraničí. Ať už to byla závist, že "oni si žili", ať už to byl stud polokolaborantů vůči těm tvrdolínům "kdo byli proti" (podobný vztah je často cítit i k disentu), ať už to byly obavy zejména těch, kdo kolabovali, že "ti venku" jsou příliš radikální a kazili by sametovost přerodu, či obyčejná nevědomost, protože o Česích v

cizině hovořili doma především "Majoři Zemani" nebo "ti správní navrátilci". Vztah k Čechům v zahraničí byl takový, jaký byl; bohužel se nepodařilo lépe využít hmotnějších a především niterných kapacit venku k obohacení národa a ke zkrácení oné bolestivé, ale nezbytné fáze vývoje. Situace se sice pozvolna normalizuje (přišel nový zákon o občanství, další o volbách občanů ČR v zahraničí, možná přijdou další), ale možná si jenom obě strany zvykly.

Ale pokud je někde nespokojenost, není dobře si na ni zvykat, to je proti vývoji. Nevím, jak to cítíte Vy, ale bylo by na škodu oběma stranám jenom kvůli deziluzi či únavě z nezájmu či pocitu nevděku nesnažit se o komunikaci a nebýt aktivními. Pohledy z dálky jsou cenné, formují především ty mladší, kteří si čtou třeba diskuse ze světa na Neviditelném psu a jinde na Internetu, a formují i starší, v nichž je stále cítit jakási ustrašenost mít svůj názor a brát se za něj. Právě to odlišuje postoje našich lidí venku - vědí, oč je třeba usilovat, oni svým přerodem obvykle již prošli, pokud jej vůbec potřebovali.

V nátuře člověka je potřeba být užitečným, ale málokdy se člověku dostane ocenění. Proto Vám píší - pro Český stát jste byli a budete potřeba. U příležitosti deseti let svobody Vám děkuji za Vaši pomoc v úsilí o příchod normálního světa do Českých zemí i poté za účast na růstu nové společnosti (čímž je třeba i nenápadná pomoc dětskému domovu nebo postiženým dětem).

Petr Kypr

Tidligere tsjekkosllovakiske eksilorganisasjoner og tidsskrifter i Norge

Jeg holder nå på med en hovedfagsoppgave i historie ved Universitetet i Oslo med tittelen «Innvandring fra Tsjekkoslovakia til Norge i etterkrigstiden». Primært vil den omhandle de to migrasjoner som fant sted den første tiden etter hhv. 1948 og 1968. Avhandlingen blir skrevet i tilknytning til prosjektet «Norsk Innvandringshistorie». Prosjektet vil resultere i et trebindsverk om innvandringen til Norge fra ca. 900 frem til år 2000.

Min hovedoppgave vil bestå av to hoveddeler: For det første vil jeg se på selve migrasjonsprosessen - emigrasjonen fra Tsjekkoslovakia, eventuelle «transittopphold» og immigrasjonen til Norge. For det andre vil jeg belyse ulike aspekter av det tsjekkiske og slovakiske eksilmiljøet i Norge.

Den viktigste primærkilde har vært intervjuer. Jeg har gjennomført dybdeintervjuer med 20 tsjekkere og slovakere, delt på 1948- og 1968-generasjonen. Dessuten har jeg blant annet fått tilgang til følgende arkiver: Norsk-Tsjekkoslovakisk Hjelpeforening, Libri Prohibiti i Praha, Kontoret for flyktnings- og fangespørsmål og Flyktningekontoret i Sosialdepartementet, Arbeidsdirektoratet, den norske legasjonen/ambassaden i Praha, Utenriksdepartementet og Sentralpasskontoret, Arbeiderbevegelsen og det norske Arbeiderparti.

Intervjuene og arkivene har vært svært nyttige kilder. Men de har også reist flere spørsmål som jeg har vanskelig for å få svar på. Dette gjelder i første rekke de første norske organisasjonene som arbeidet aktivt for flyktninger fra Tsjekkoslovakia etter februar 1948, de første tsjekkosllovakiske eksilorganisasjonene i Norge og de første tsjekkosllovakiske eksiltidsskriftene i Norge.

Norsk Samband av Politiske Fanger var en av de viktigste norske organisasjonene som arbeidet med flyktninger fra Tsjekkoslovakia etter februar 1948. Organisasjonen bestod primært av norske borgere som hadde vært politiske fanger under andre verdenskrig. Ragnar Andersen var Fangesambandets generalsekretær. Senere ble Andersen sekretær i Europahjelpens Flyktningeutvalg og en sentral aktør i opprettelsen av Norsk-Tsjekkoslovakisk Hjelpeforening. I 1946 og 1947 organiserte Fangesambandet rekreasjonsopphold for flere hundre barn, blant annet fra Tsjekkoslovakia. Organisasjonen skulle også komme til å spille en rolle i innvandringen fra Tsjekkoslovakia til Norge. I november 1948 organiserte Fangesambandet den første overføringer av tsjekkere (og slovakere?) til Norge. Det var i første rekke kvinner og barn, tilsammen trolig 51 personer, som ble hentet med busser fra flyktningleirer i Tyskland. Flyktningene ble, slik jeg har oppfattet det, innlosjert hos bondefamilier i Gausdal. Else Bjørnson, barnebarn av Bjørnstjerne Bjørnson, bidro aktivt i dette arbeidet. Jeg vet svært lite om denne overføringen, sammenlignet med de senere overføringer av tsjekkere og slovakere fra leirer på kontinentet fra 1949. Hvordan fant overføringen sted? For det første vet jeg lite om selve Fangesambandet, siden jeg ikke har vært i stand til å oppspore dets arkiv. For det andre vet jeg svært lite om hva som skjedde med flyktningene som kom til Norge. I august 1949 hadde ni personer fra denne overføringen forlatt Norge. Ble de fleste av de øvrige værende i Norge? Ble de gjenforent med familiefaren? Eller var de her bare midlertidig før de migrerte videre til et annet land? Det skal en liten periode ha eksistert en organisasjon som heitte *Komiteen for Tsjekkiske Flyktninger* i Gausdal. Jeg er derfor svært interessert i å komme i kontakt med personer som kan hjelpe meg å besvare disse spørsmål.

En annen viktig organisasjon var *Czechoslovak Relief Committee in Norway*. Navnet kan være litt forvirrende siden

Norsk-Tsjekkoslovakisk Hjelpeforening, som ble opprettet i oktober 1950, tok det samme navnet på engelsk. Organisasjonen skaffet blant annet matvarer til flyktningsleirer i Tyskland hvor det oppholdt seg tsjekkoslovakiske borgere. Trolig var den tilknyttet den internasjonale Czechoslovak (Democratic Refugees) Relief Committee med hovedkvarter i Wiesbaden i den amerikanske sonen i Tyskland. Ifølge Roland Hoffmann (*Die Anfänge der Emigration aus der Tschechoslowakei 1948*, i *Sešity, Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR*, nr 27, 1996, s. 138) var organisasjonen i slutten av mai 1948 representert i Norge av en - for meg - ukjent person ved navn R. Schoder. Ifølge en avisartikkel i Dagbladet fra 1951 bidro organisasjonen med uttaket av de tsjekkiske (og slovakiske?) kvinnene og barna, som ble tatt ut for overføring til Norge av Fangesambandet i slutten av oktober 1948. I februar 1950 var Anna Kvapilová formann i Czechoslovak Relief Committee in Norway. Samtidig eksisterte det også en organisasjon med navn *Tsjekkoslovakisk Hjelpeorganisasjon for Flyktinger*. Denne organisasjonen henvendte seg, med anbefaling av Ragnar Andersen, til Kontoret for Flyktnings- og Fangespørsmål i samband med den kommende overføringen av de såkalte tsjekkiske flyktningsarbeiderne som kom til Norge fra januar 1949. Var disse to organisasjonene den samme? Er det noen som kan være behjelpelig med opplysninger om disse organisasjonene?

Det har også eksistert en organisasjon ved navn *Norsk-Tsjekkisk Forening*, som ble opprettet i 1947. Initiativtakerne skal ha vært norske representanter på en ungdomskongress i Praha i 1947. En av initiativtakerne var Albert Nordengen, som en lang periode ble formann i Norsk-Tsjekkoslovakisk Hjelpeforening. Norsk-Tsjekkisk Forening spilte trolig en marginal rolle i forhold til den tsjekkiske og slovakiske innvandringen til Norge.

Den dominerende organisasjonen i etterkrigstiden for tsjekkerne og slovakene i Norge var *Norsk-Tsjekkoslovakisk Hjelpeforening*. Foranledningen til opprettelsen var *Norsk Arbeidsutvalg for Tsjekkoslovakiske Flyktinger* sommeren 1950 med Kaare Hansen (Samorg.) som formann. Hjelpeforeningen ble opprettet i oktober 1950 og nedlagt i 1986, og hadde hele perioden Anna Kvapilová som sekretær. Kvapilová hadde dessuten i september 1949 blitt utnevnt til ansvarlig for sosiale spørsmål for de tsjekkoslovakiske flyktinger i Norge av *Socialní komise Rady svobodného Československa* i Washington D.C. Dessuten var hun i samme periode ansatt i *Europahjelpens Flyktingeutvalg*. Hjelpeforeningen var i praksis en norsk organisasjon der alle styremedlemmene fram til 1980-årene var nordmenn. Mye tyder på at det var en bitter intern strid i det tsjekkoslovakiske eksilmiljøet i Norge som resulterte i at Hjelpeforeningen ble dannet og at organisasjonens struktur ble så «norsk». Kan noen gi meg opplysninger om dette.

Samtidig som Hjelpeforeningen ble opprettet eksisterte det også en eksiltsjekkoslovakisk forening i Norge, *Sdruženi čs. demokratických uprchlíků v Norsku*. Jeg kjenner ikke til når foreningen ble opprettet og nedlagt. Den eksisterte i alle fall fra april 1949 til september 1951. I perioden stod denne foreningen som arrangør av flere sammenkomster og tradisjonelle feiringer. Foreningen var trolig den samme som på norsk gikk under navnet *Den tsjekkoslovakiske flyktningsforening i Norge*, som i desember 1950 hadde Frantisek Kuchyňka som formann og Richard Jung som sekretær. Det er ting som indikerer at Kvapilová også hadde vært formann i denne foreningen, men at hun senere måtte trekke seg. Trolig hadde foreningen lokalgruppe både i Oslo og i Drammen. Jeg håper å komme i kontakt med personer som kjenner til denne eksiltsjekkoslovakiske organisasjonen. Er det noen som vet hvor foreningens arkiv befinner seg?

I april 1950 vedtok sentralstyret i det norske Arbeiderparti å opprette en komite til støtte for sosialistiske flyktninger i Norge. Komiteens medlemmer var: Aksel Zachariassen (formann) fra Arbeidernes Opplysningsforbund, Gunnar Sand, Rolf Åkervik, Jens Berg og Inge Schefflo. Komiteen fikk trolig navnet *Arbeiderbevegelsens Komite for Tsjekkoslovakiske Flyktninger*. På tsjekkisk blir den omtalt som *Pracovní výbor norské soc. dem. strany pro čs. uprchlíky-socialisty*. Foranledningen til opprettelsen var at det tidligere i 1950 hadde vært et opprør i en organisasjon i eksilmiljøet. (Var dette i Sdružení čs. demokratických uprchlíků v Norsku eller i Czechoslovak Relief Committee in Norway?) To aktive sosialdemokrater hadde trukket seg ut av organisasjonen blant annet på grunn av hva de oppfattet som for borgelige, og tildels anti-sosialdemokratiske, holdninger i ledelsen. Den ene var A. Cernan, som var representant i Norge for det tsjekkosllovakiske sosialdemokratiske partiet i eksil. I november 1949 hadde han blitt utnevnt som «trustee» for the Central Executive Committee i det tsjekkosllovakiske sosialdemokratiske partiet i eksil. Den andre var F. Třešňák, som var medlem av sentralkomiteen for den frie tsjekkosllovakiske arbeiderbevegelse (i eksil?). Komiteen ble trolig etterhvert sammensatt av både nordmenn og tsjekkere. Den gav ut et tidsskrift på norsk og var trolig nært knyttet til Arbeiderbevegelsens Opplysningsforbund. I oktober 1951 hadde komiteen skiftet navn til *Norsk-Tsjekkoslovakisk komite*. I januar 1952 anså Arbeidernes Opplysningsforbund komiteen for i praksis å være oppløst.

I samme periode var det også et usedvanlig mangfold av eksiltsjekkosllovakiske tidsskrifter i Norge. Den ene av disse ble utgitt av Sdružení čs. demokratických uprchlíků v Norsku: *Čechoslovák v Norsku. List sdružení čs. demokratických uprchlíků v Norsku*. Det første nummeret kom ut i slutten av april 1949. Det første året hadde tidsskriftet ni nummer, mens det trolig ble utgitt 16 nummer i 1950. Det siste numme-

ret som jeg kjenner til kom ut i juli 1951. I gjennomsnitt var tidsskriftet på 10 tett skrevne A4-sider. En del av nummerne finnes i dag hos Libri Prohibiti, Senovažné nám. 2, Praha. Noen få nummer finnes også på arkivet til Norsk-Tsjekkoslovakisk Hjelpeforening som ligger på Riksarkivet, Sognsvann. De fleste artiklene var skrevet anonymt, så det er således svært vanskelig for meg å vite hvem som var i redaksjonen. Et unntak er første nummer, første årgang, hvor en artikkel er signert F. Třešňák. Artikkelen informerer om organisasjonen og tidsskriftet. Jeg har foreløpig ikke sett så nøye på tidsskriftet, men det er tydelig at det i stor grad kan karakteriseres som et politisk tidsskrift. De aller fleste artiklene omhandler den politiske og sosiale situasjonen i Tsjekkoslovakia, samt andre internasjonale nyheter som var aktuelle i den kalde krigen. I de siste nummerne er det også en side med norština.

Det ble også utgitt et annet tidsskrift på tsjekkisk. Det gikk under navnet *Revue Bod*, og hevdet å være et uavhengig magasin. Den første nummeret som jeg kjenner til ble utgitt i oktober 1949. Redaksjonen var bestående av P. Benešová, J. Kadlec, J. Kovtun og D. Veselý. Det siste nummeret som jeg har kunnskap om, kom ut i august 1951. En del av nummerne finnes i dag hos Libri Prohibiti i Praha. Dette tidsskriftet var noe større enn *Čechoslovák v Norsku*, og flere av nummerene var på mer enn 50 A5-sider. Som *Čechoslovák v Norsku* var dette tidsskriftet primært sentrert om Tsjekkoslovakia. Men *Revue Bod* synes å ha vært mindre politisk orientert og i større grad sentrert om tsjekkisk kultur og samfunn. Blant annet var det vanlig å gjengi noveller og dikt. Begge tidsskriftene hadde en slående mangel på artikler som informerte om norske forhold og opplysninger som kunne tenkes å være til nytte for tsjekkiske og slovakiske flyktninger i Norge. Kan noen gi meg opplysninger om dette tidsskriftet?

Det ble også utgitt et tidsskrift på norsk: *Fritt Tsjekkoslovakia*. Det første nummeret ble utgitt i juli 1950. Bladet var tenkt som en månedlig publikasjon, men det er grunn til å tro at det bare ble utgitt to nummer dette året. Redaktør i 1950 var Rolf Åker- vik, som var medlem i Arbeiderbevegelsens Komite for Tsjekkske Flyktninger. I 1951 ble det i alle fall gitt ut tre nummer. Det siste nummeret jeg kjenner til ble utgitt i oktober 1951. Redaktør i 1951 var Egil Helland-Nielsen. De fleste artiklene i tidskriftet var anonyme. Men Třešňák skrev to artikler i de to første nummer. Det var dessuten en del notiser fra noe som ble kallet FCI (Frie Tsjekkoslovakiske Journalisters Informasjonstjeneste). Fritt Tsjekkoslovakia var ikke noe stort tidsskrift, og varierte på mellom åtte A3-sider og åtte A4-sider. Fem nummer (var dette alle som ble utgitt?) finnes idag på Arbeiderbevegelsens Bibliotek, Youngstorget. Tidsskriftet var trolig utgitt av Arbeiderbevegelses Komite for Tsjekkoslovakiske Flyktninger. I første nummer heter det at det var utgitt av «en komite av tsjekkiske og norske sosialister» for å «spre opplysninger og gi orientering om det som skjer bak jernteppet, i første rekke i Tsjekkoslovakia». Det er grunn til å tro at tidsskriftets misjon var å advare mot Norges Kommunistparti og den kommunistvennlige venstresiden i den norske fagbevegelse. Er det noen som har øvrige opplysninger om dette tidsskriftet?

Jeg er interessert i å komme i kontakt med personer som kjenner til de ovenfornevnte organisasjoner og tidsskrifter. Jeg er ikke minst interessert i følgende: bakgrunnen for opprettelsene av organisasjonen, bakgrunnen for utgivelsene, hvilke personer som stod bak, hvilken politisk agenda de hadde, hvor mange medlemmer og abonnenter de hadde, når de oppstod, når de forsvant og hvorfor de ble nedlagt. Dessuten er jeg interessert i å vite om noen kjenner til hvor arkivene til de ulike organisasjoner og tidsskrifter befinner seg.

Helt til slutt har jeg også et spørsmål til 1968-generasjonen. I september 1968 ble det i Norge opprettet en organisasjon som heitte *Hjelpeaksjonen for tsjekkoslovakiske studenter*. Organisasjonen hadde blant annet som formål å skaffe hybler til tsjekkiske og slovakiske studenter i Norge. Dessuten formidlet de kontakt mellom tsjekkiske og slovakiske studenter i Norge og myndighetene i Tsjekkoslovakia, med tanke på «ufarliggjøre» hjemreisen. Etter kort tid ble organisasjonen omdannet til *Hjelpeaksjonen for tsjekkoslovakiske borgere som midlertidig befinner seg i Norge*. Formann var Rudolf Richter. Denne organisasjonen hadde ingenting å gjøre med Norsk-Tsjekkoslovakisk Hjelpeforening, og organisasjonen advarte sogar nyankommede tsjekkere og slovakere å ha kontakt med Hjelpeforeningen. Hjelpeaksjonen ble avviklet i februar 1969. Er det noen som kjenner til denne hjelpeaksjonen?

Jeg lover naturligvis full anonymitet - på linje med de informanter som jeg har intervjuet - til dem som kontakter meg.

Stig Arne Skjerven

Romsdalsgt 6 - 305

0556 Oslo

tlf: 22 35 31 26

e-mail: sskjerve@c2i.net

Personer med opplysninger kan også kontakte meg via Karel Babicky, tlf. 22 18 98 93.

Vyňatá slova

Kdo si ještě pamatuje vyňatá slova? Někdo některá, málokdo podstatně víc. Tím víc zaujme, že si maturant ročníku 1930 žijící v Izraeli dosud pamatuje všechna, díky mnemotechnické pomůcce svého češtináře prof. Barančice:

Bývají byliny v Bydžově v příbytcích
pro bystré býky,
leč kobylám babyka obyčej.

Blýská a polyká lýtko lysé,
lýko s pelyňkem ke mlýnu plyne,
kde slávou slynoucí slyší se: Volyň.

Myslivec Přemysl v Litomyšli se mýlí,
myslí-li,
že hlemýžď v Kamýku zamyká hmyz,
že myš na mysu mýdlem se myje
a mýto na mýtině platí.

Klopýtá kopytem netopýr pyšný,
pyká a pýří se a pyskem zpytuje,
kde slepýš v pytlí se třpytí.

Usýchá sýček sychravý, sýkoře syn sýr
syrový sype a sysel syrobem se sytí.

Výborná vydra po zvyku u výhně si výská,
vysoko výr s povykem vyje
a vyžle si žvýká.

Brzy z Ruzyně se ozývá vyzývavý jazyk.

Převzato z Věstníku Obce spisovatelů.

Bragekandidatene

Nominasjonene til årets Bragepriser er allerede kunngjort. I klassen Faglitteratur noterer vi blant kandidatene vårt medlem Bohumil Kučera, som er nominert sammen med Ragna M. Næss for verket *Tre – Naturens Vakreste råstoff*.

Gratulerer!

Ekte kaker fra Mæhren, oppskrift for 40 – 50 stk.

melk	3,0 dl
mel	0,5 kg
mel	2-3 dl
olje	1,0 dl
egg	4 stk
melis	3,0 dl
ostemasse	0,5 kg
salt	1 liten skje
gjær	1 pakke

Førsteklasses ostemasse lages av 2 liter kefir som oppvarmes til 40 °C (ikke varme-re) og etter koagulering helles på en sikt eller dørslag med lin duk. Det er ikke nødvendig å presse ut væsken, etter ca 1 time drypper den ut. Siktet hvetemel passer perfekt til formålet.

Melk, gjær og 1 dl melis oppvarmes til 36 °C og blandes ca 20 min før innblanding i deigen. Olje, 0,5 kg mel, salt og 3 eggeplommer blandes med melk og bearbeides til smidig deig som heves på et varmt sted i ca 40 min. Best egnet til blanding er en Kenwood kjøkkenmaskin fastmontert til en plate for at den ikke hopper. Blanding foretas i en stor plastikkbolle som er ca 15-20 cm høy.

Ostemassen blandes med 1 dl melis og rosiner. 1 dl mel og 1 dl melis blandes med 65 g smør til kake strø. 1 helegg piskes opp til kake smørring

Deigen skjæres ut ved hjelp av en spiseskje og legges på bordet overstrødd med mel. En liten skje godt fylt med ostemasse pakkes i deigen og kakene 5x4 legges på stekepapir. Med en hel egg lages groper i småkakene som smørres med pisket egg før påføring av strø.

Stekes ved 225 °C.

Zdeněk Šebesta

Trampoty pana Pivokonského ve špitále italským

Je sobota, dovolená končí a dnes ráno odjeli Honza a Mili a zítra pojedeme my. Začínáme pomalu pakovat, necítím se ve své kůži. V noci ve čtyři přišel srdeční atak. Vyšel jsem na balkon

a noc se chvěla jak prerie
pod údery hvězdné artilerie
a já měl strach a úzkost
ze života a smrti.

Že by to byl předválečný Nezval? Během několika málo minut přijela lékařská pohotovost – byli tři, vedeni mladou, energickou doktorkou, která navíc mluvila výborně německy. Konec konců to by chybělo, když celý tento region žije převážně z hostů německy mluvících. Dala mi hned ultimátum: Buď okamžitě do nemocnice nebo jedeme domů a jsme z obliga! Trochu mě to zastrašilo a tak mě posadili na vozeček ani jsem neměl čas rozloučit se s Elsou – vystrčili mě na chodbu a do výtahu a vezli osamělou hotelovou halou jako svýho času paní Müllerová udatného Švejka. Naložili mě do sanitky a už v parku začali divoce troubit a tak rušit spánek spravedlivých v tomto idyllickém městečku. Že by to bylo tak vážný? Holt se srdcem není žádná sranda, člověk nikdy neví jak na tom je. Pak jsem se trochu uklidnil, namlouvaje si, že Italové jsou dětinové a že se radujou z každého kraválu. Moc jistej jsem si tím ale nebyl. Taky mě překvapila ta tvrdost a nepohodlnost sanitního vozu. Zdálo se mi, že jsem v Kněžičkách a ležím na podlaze starého žebříňáku s dřevěnými koly okovanými železnými ráfky.

Bez úrazu jsme dorazili na místo zaslíbené, na intenzivní oddělení a tam mě strčili do malé cimry s

dvěma posteleva kde jsem byl jediný pacient. Vykonali všechna ta rutinní opatření: EKG, píchli mi jehlu do žíly, pověsili flašku s kapáním, do nosu strčili trubičku s přívodem ozonu a do penisu vrazili šlahoun a napojili na velkou igelitovou flašku. Musím říct, že to proběhlo velmi profesionálně a celkem bez bolesti. Když byli se všim hotovi, přišlo na mě nutkání na velkou stranu. Zahanben nad nevhodností tohoto okamžiku, ale přece jenom důvěřivě jsem se obrátil na sestru, ukázal na svou sevrklou prdel a pravil důrazně: "Toilette gigante! Pronto!" Její tvář ztuhla v mramor carrarský, pronesla několik italských vět, moc jsem jí nerozuměl, ale dvě slova zněla nade vši pochybnost: Domani (zítra) a Lundi (pondělí). Zkrátka dobře, v našem podniku se v den sváteční nesere, v každém případě ne na míse a klidně odešli.

Ponechán svému krutému osudu a hrozící se katastrofy vyhlédl jsem z okna na střechy domů padovských, kterým vedou mohutná kopule chrámu sv. Antoníčka. Je tam taky pochován a ročně snad miliony zbožných Italů defilují kolem jeho hrobu a každý ho prosí o splnění svých osobních přání. Je tomu asi dvacet let kdy jsem se taky šinul v tom nekonečném zástupu a cudně šeptal svá přání. Jaká to byla a jestli se splnila se dnes už nepamatuju. Nyní ale, v tomto osudovém okamžiku jsem měl přání opravdu jediné a ve své hříšné vroucnosti jsem vyzýval a prosil: Nedej Bože, veliký svěťce, aby mi tu posrati se bylo dáno! Vždycky jsem měl kladný postoj k tý naší svatý církvi římskokatolický a jsem pevně přesvědčen, že v jejím lůně se dějí zázraky nepopiratelné i v době současné. A věz lide věřící a nevěřící, já pravím vám: stal se zázrak nad zázrak, sv. Antonín mě vyslyšel. Ty různé fyziologické procesy uvnitř mé tělesné schránky se zastavily nebo zpomalily, to nutkání pomalu ustalo a já se vyprázdnil až za dva dny a dvě noci na autostrádě v Brenneru, zajev resolutně na pangejt, vyskočiv rychle z vozu a stáhnuv bleskurychle pantalonky neb to byla rychlosračka převelice řídká.

Ale zpátky do špitálu. Nebezpečí minulo a momentálně jsem si v dané situaci nemohl moc stěžovat a to je právě to nejhorší co může potkat p. Josefa P. Nemá-li důvod skutečný nebo domnělý, aby se mohl zlobit, pomlouvat někoho nebo něco, kritizovat běh světa a hlavně nadávat, pak smysl života ztrácí trochu na svém opodstatnění.

I jal jsem se rozhlížet po cimře. Byl už jasný den, ale světlo nad umyvadlem svítilo a bilo zbytečně do očí. Dveře na chodbu byly celou dobu dokořán otevřené, takže kdejaký blbec mě mohl nerušeně vokuovat – taky jsem si hned strčil šrajtofli pod polštář. Na chodbě se promenovaly matrony, které byly na návštěvě u svých blízkých a to vod rána až do večera. K svému úžasu jsem zjistil, že tam vůbec nemám alarm zvonek – ten jsem dostal až pozdě odpoledne. Taková šlamperaj nebyla ani za starýho Rakouska. A to bylo intenzivní oddělení universitní nemocnice, přifařené k nejstarší universitě v Evropě! Můj pohled se nakonec zastavil na té igelitové flašce. Její obsah nabýval rychle na objemu, Začal jsem způsobně pípat: Halo, halo... Reakce naprosto žádná. A najednou byla flaška plná a ten vzácný obsah tekł šlahounem zpátky do mých útrob, tam taky bylo plno, tak zas ven, ale mimo šlahoun a postel začala být nepříjemně mokrá. To už jsem řval: Vy kurvy huňatý, italský, kde jste? Dyk jsem prochcanej jak starej ovčí kožich – himlhergot – já se tu topím ve vlastním urínu a ty sůvy chlupatý jsou v prdeli. A i jiné šťavnaté glosy jsem říčel v naší krásné, libozvučné mateřštině, úplně zapomenuv své jemné společenské způsoby, osvojené před 50ti lety pod katedrou krásné paní Alči Palkoskové, tehdy ceremoniářky na hradě pražském. Jedna paní na chodbě zaznamenala neklid na cimře a vyhledala ošetřovatelku, pravíc jí, že ten barbar ze severu tam dělá velký brajgl. I přiloudalo se to moderní vydání Florence Nightingale, mlčky vyměnilo flašku a zas odešlo. Myslel jsem, že pro suchej lajn-

tuch. Jaký to naivní optimismus! Stalo se tak až druhý den, t.j. v pondělí ráno. Tuhle dobu je v Itálii celkem teplo, tak jsem nějak voschnul. Přišli doktoři, vohmatávali a voklepávali mě a já začal být hladnej, zapomněl jsem, že mám t.zv. dietní stravu. Ráno jsem dostal vodporný kafe se svařeným mlíkem a jeden vysušený suchar, k obědu hubenou polívku, uvařenou rybu naprosto bez chuti, bramborovou kaši a jako desert upečený jabko. Ta forma a tmavohnědá barva mi připomněla ty vyuzený lebky lidožroutů tam někde z Nové Guiney, tak jsem do všeho jen kapánek d'obnul nebo vůbec ne. Večeři přinesla jiná osoba. Položila táč tři kroky od postele na malej stolek, ačkoliv si musela všimnout, že se nemůžu hnout z postele, protože jsem přidrátovanej na ty sarapatičky. Za půl hodiny přišla, odnesla ten netknutý táč a já mlčel, protože jsem začínal mít takovou perversní radost z tý polodobrovolný hladovky. Musím ale říct, že jsem v noci dobře spal. Druhý den ráno se zde objevil velmi sympatický pár. On, těžká váha, ruce jak lopaty ve kterých držel malinkou konvičku a poléval mé přirození a jeho okolí teplou vodou. Ona, drobná a boubelatá mě zručně omývala. Nakonec společnými silami vyměnili ložní prádlo. A zas to hnusný kafe a ten suchar.

Nedlouho poté vstoupila dáma, velmi důležitě se tvářící a ptala se mě cosi italsky. Za chvíli jsem pochopil, že by ráda věděla co tady jím. I odvětil jsem česky a po pravdě: Velký hovno! Chvilku válela to neznámý slovo na jazyku, náhle se jí obličej rozzářil a nadšeně vyhrkla: Oh pollo, si pollo (kuře), signor se u nás cpe kuřatama, zanesla to do svých lejster a šťastně odpulula, aby pokračovala ve své vědeckobyrokratické misi. Nakonec se tu objevil se svým doprovodem il Professore, růžolíci, hladce vyholený a tomu jsem kategoric-

ky prohlásil, že jdu domů – s tím důležitým dodatkem „on my responsibility“. Pokývl hlavou, popřál mi dobrou cestu a zadoufal – trochu sufisant – že dojedu domů „alive“. To už Else chodila po různých kancelářích, aby mě vysvobodila z těch byrokratických kejklů. Po obědě vyšla se svým chotěm do ulic města Padova. On oblečen tak jak přišel: tričko, krátký podvlíkačky a černý fúsek, v ruce třímaje tu portmonku. Ve dveřích ho zastihla ještě jedna dobrá duše v bílém a přivázala mu průsvitnou světle-modrou zástěru. Půlhodinová cesta drožkou do hotelu, ale to už ho ovládala jediná myšlenka – domů, za každou cenu domů. Druhý den ráno vyjeli, bylo 30 stupňů, ten blázen jel 160 a víc v bláhové naději, že stihnou svou loď v Kielu. Večer se uklidnil, ta možnost byla jen čistě teoretická, přijeli o den později a dostali kotec dole uprostřed lodi, dvě postele nad sebou – opravdové pozeňání pro staré lidi. No nevadí, přeplavba byla klidná a ráno na nás čekali na nábřeží nejen celníci, ale taky tři auta plná policajtů a snad všichni řidiči foukali do balónek, aby potvrdili, že v noci nechlastali. Nezvratný důkaz, že jsme doma v Norsku. A tak asi po dvou kilometrech na těch skandálně rozbitejch a neopravovanejch silnicích města Osla jsem si byl úplně jistej, že jsem doma v tom jednom z nejbohatších států světa.

To bych rád věděl, kdo byl ten první pitomec, kerej razil tuhle nesmyslnou, prolhanou floskuli...

J.P.

Zdravotní pojištění v cizině

udělal své a ošetření se panu Pivokonskému dostalo bez problémů. Podobný doklad

Vylíčený příběh skončil dobře nejen proto, že se jednalo o planý poplach. Potvrzení o zdravotním pojištění v Norsku (formulář E111 pro země EØS z trygdekontor)

zatím v Česku použit nejde a tak jsme odkázáni na běžné cestovní pojištění. S tím se pojí řada nedorozumění a nejasností, jak na české, tak na norské straně, jak se již mnozí stačili přesvědčit.

Základní kámen úrazu je v tom, že česká strana zpravidla vyžaduje placení v hotovosti a to i při velkých položkách, na příklad při hospitalizaci v nemocnici (tam zvláště). Takže k čemu vlastně pojištění je?

Pokoušeli jsme se to dozvědět u několika pojišťovacích ústavů a výsledek je nevalný. První problém je dostat se do styku s živým referentem, který navíc o věci něco ví. Na dotaz zda pojištění v podobném případě platí i v České republice se dovíme, že samozřejmě, platí totiž všude. Vysvětlení proč se tedy vyžaduje platba v hotovosti, je stejně suverénní: to proto, že to někde neuznávají! Tolik Gjensidige, zkušenost z Europeiske je nápadně podobná.

Ve spolupráci s velvyslanectvím se snažíme o vyjasnění i z české strany, o výsledku budeme informovat při nejbližší příležitosti. Dosavadní zkušenosti napovídají, že za věci je nejspíš laxnost. Ne všechny nemocnice se totiž chovají stejně, někde pojištění funguje bez problémů. Na dotaz proč tomu tak není všude, vysvětlují že si konkurence prostě chce ušetřit papírování. A je to. Z pražských nemocnic jsou jako hříšníci změřeni nemocnice Na Františku a Na Bulovce.

Zatím se tedy zdá být jisté jen to, co stojí ve vysvětlení např. z Gjensidige: **hospitalizace se zásadně platí přímo pojišťovnou, nikdy ne pojištěncem**, ošetřující lékař si může hrazení ověřit telefonickým dotazem na zvláštním čísle. Rovněž větší účty za lékařské ošetření se vždy posílají přímo pojišťovně. Nemáte-li na uhrazení výdajů za léky či lékaře, kontaktujte pojišťovnu a ta vám poukáže peníze.

Karel Babčický

Kurs češtiny pro krajany konaný v Dobrušce 27.7. – 27.8. 1999

I vår 99 sendte jeg en søknad med anbefaling fra Tsjekkisk – Norsk Forum til Den Tsjekiske Ambassaden, om deltagelse på tsjekkisk kurs i Dobruska. Jeg fikk et positivt svar og gledet meg veldig.

Dobruska er en liten by nordøst i Den Tsjekiske Republikk, nær den polske grensen med ca 7000 innbyggere. Byen har et torg med et gammelt rådhus, rundt er det butikker av alle slag. Det er også et utendørs stort svømmebasseng og et kulturhus med kino i byen.

Kurset ble holdt i et kurssenter som er underlagt Karls Universitet i Praha. Bygningen består av klasserom, musikkrom, og kjøkken. Den brukes også som internat så det er en resepsjon bemannet hele døgnet. Det var 3 lærere som underviste hver sin klasse på 3 nivåer så alle fikk et tilnærmet godt tilbud med tanke på hvor gode de var i tsjekkisk. Vi fikk utdelt kladdebøker og lærebøker. Læreboka på det letteste nivået het "The first 50 steps". Det var en lærebok basert på engelsk med tekst.

Vi lærte det grunnleggende i grammatikken og vi fikk utdelt stensiler med oppgaver. Vi fikk også et sanghefte som ble mye brukt (Komáři se ženili ... var den første sangen). Undervisningen foregikk på tsjekkisk, men læreren kunne engelsk hvis man sto fast. Skoledagen begynte 8.30, vi hadde 5 timer før middagen. Middagen fikk vi på et spisested like ved, maten var god og en kunne velge mellom 2 retter hver dag. Etter middagen hadde vi 2 undervisningstimer og vi fikk lekser til neste dag.

Hvem var på kurset? På kurset var det mennesker fra hele verden. Alle verdensdelene var representert. Det var folk fra 16-56 år med forskjellig tilknytning til Den Tsjekiske Republikk.

Nesten hver av ettermiddagene ble det arrangert utflukter til forskjellige steder rundt Dobruska, det ble satt opp egen buss. Vi besøkte bla. en fabrikk hvor de slipte krystall og en tekstil fabrikk. Flere slott og vi var på en fjelltur. Vi var på konserter, museer og vi jobbet med opprydding og nyplanting av skog.

I løpet av de 4 ukene kurset varte lærte vi mye om historien, kulturen og språket. Lærere som fulgte oss under ekskursionser snakket bare tsjekkisk slik at det største utbytte fikk de som kunne noenlunde godt tsjekkisk.

Ordinær pris for kurse i 1999 var ca 5000 NOK slik man kan lese på Internett sider. Summer Czech language courses for foreigners: (<http://www.cuni.cz/cuni/ujop/czech.htm.en>).

Jeg fikk kurse gratis og det er jeg takknemlig fordi det er ikke sikkert om jeg ville ta det ellers.

Petter Šebesta

První let ČSA

do Oslo se uskutečnil 30. března, 1998. Vyvrcholila tím několik let trvající snaha Českých aerolinií úspěšně se prosadit vedle Finska, Švédska a Dánska i v této skandinávské zemi.

ČSA jsou jediným dopravcem nabízejícím přímé spojení mezi Oslem a Prahou, v letním období s pěti a v zimním třemi lety týdně, trvajícími přibližně jednu hodinu a 45 minut. Právě tato krátká doba s nevyhnutelným přestupováním na dalším evropském letišti, spolu s nabídkou vždy teplého jídla, atraktivních cen palubního prodeje a přátelským personálem, záhy přesvědčila zákazníky o tom, kdo že to nabízí nejlepší produkt při cestě do Prahy.

Zastoupení ČSA naleznete v centru města na půli cesty mezi Nobelovým institutem a centrem Aker Brygge, v ulici Cort Adelers gate 14. Systém obchodní činnosti zastoupení spočívá v převažujícím prodeji letenek přes agentury, jinými slovy letenky ČSA lze dnes koupit u naprosté většiny cestovních kanceláří kdekoliv v Norsku - obsluženi však můžete být samozřejmě i přímo v kanceláři ČSA.

ČSA nabízejí širokou škálu obchodních i turistických tarifů včetně výhodných sezónních nabídek, které je nutné sledovat v denním tisku či dotazem přímo v sídle zastoupení. Hovoříme-li o cenách, dovolte zmínit například opravdu velmi výhodnou cenu letenek pro seniory, což jsou v případě ČSA občané již od 60 let (pozor nejbližší konkurenti tuto hranici klasifikují až od 65 let), která se včetně všech poplatků pohybuje okolo NOK 2450!

Jsmo opravdu velmi potěšeni, s jakým ohlasem se zavedení pravidelné linky mezi Oslem a Prahou setkalo. Výsledky již více jak ročního provozu totiž předčily všechna očekávání. Za to bych chtěl poděkovat i vám krajanům, kteří jste v naprosté většině

přijali tuto linku za svoji přirozenou volbu při cestě do vlasti.

Asi málo kdo z Vás ví, že naše firma oslavila v loňském roce již 75. výročí své existence. Tato doba nás řadí mezi nejstarší letecké společnosti na světě a je pro nás velmi zavazující! Možná by řadu z vás zajímalo, jak to tedy vlastně všechno začalo.

Přenesme se o několik desítek let zpět a buďme svědky prvního letu ČSA, který byl uskutečněn na trase z pražského letiště Kbely do Bratislavy, dvouplošníkem Aero A-14 Brandenburg s dnes již legendou pilotů Karlem Brabencem. Nechejme se unést zážitkem jediného cestujícího Václavem Königem, redaktorem Lidových novin:

"... Pojednou ocitáme se v mlze. Ztrácíme orientaci, nevidí ani pilot. Letíme nad jakousi obcí, pilot hledá cestu a krouží nad vesnicí. Lidé vybíhají na náves, hejno husí mávající křídly prchá před netvorným ptákem. Nestarám se o cestu, začínám se bavit s obyvateli obce. Mávám jednou rukou, mávám druhou, mávám oběma: pak napadne mne křičet, neslyší mne sice ani pilot, ale volám Sláva!"

Bude-li mezi čtenáři zájem, naváží na tento svůj první příspěvek v některém z dalších čísel krajanského časopisu a seznámím vás s pokračováním úspěšného rozvoje Československých aerolinií až k dnešním aeroliniím Českým.

Váš

Václav Šilhan

ředitel obchodního zastoupení ČSA pro Norsko

O počítačích česky

Vždycky mi vrtalo hlavou, proč některá úplně neutrální slova upadla za bolševika náhle v nemilost a byla nahrazena jinými, často značně kostřbatými výrazy. Druhou záhadou zůstává, proč se to vždycky tak snadno podařilo. Mám na mysli vytlačení nevinného slovesa *vážít* zpotvořeninou *mít hmotnost* nebo i ztracení slova *vteřina*. Kupodivu tato praxe v obecné češtině pokračuje i nadále. Snad to ani s komunismem nemělo nic společného? Tak se v poslední době často setkáváme s jinak neexistujícími slovy *nárůst* a *navýšit* a zůstává nevysvětleno, čím že se provinila slova *vzrůst* a *zvýšit*. Podobně jsme se doposud dobře obešli bez dnes značně frekventovaného slova *doložit* (či nedokonavého *dokládat*) ve smyslu *prokázat*, právě proto, že to poslední zcela postačuje.

Tím víc potěší zjištění, že obor ve kterém skutečně o něco jde, se s potřebou inovace jazyka vyrovnal elegantně. Mám na mysli počítačovou technologii, kde bylo třeba najít české termíny pro spoustu nových, dosud neexistujících pojmů. Prvotní období, kdy se zhusta používala počeštěná anglická slova, bylo rychle překonáno. Dnes je radost listovat odbornou literaturou či stránkami Internetu a zjišťovat, jak i poměrně neobvyklé výrazy jsou svižně vyjádřeny českými ekvivalenty, aniž by to působilo násilně. Něco podobného se v norštině nepodařilo.

Základní pojmy jsou snadné: PC je nejen počítač ale i *písíčko*, fil je *soubor*, katalog je *složka*, a klikke med mus je *klepnout myší*, dobbelklikke je *poklepat*. Z novějších pojmů surfe je *brouzdat* či *bruslit*, alfakrøll (@) je *zavináč*, posílat elektronickou poštu je *emajlovat*. Screen saver je nejen spořič obrazovky, ale i *stmívač*. Grensesnitt je *rozhraní*, brukervennlig grensesnitt je *uživatelsky přívětivé rozhraní*.

Zcela nenuceně působí užívání českých slov i pro čistě odborné výrazy, které se norština překládat často vůbec nepokouší: bus (sběrnice), hub (rozbočovač), slot (patice), fire wire (žhavý drát), time sharing (sdílení času), trailer (zápatí, analogií s header/záhlaví), interlaced (prokládaný), pre-emptive (se zábořem), rtf-file (raťafák), dokonce i slovo nerd má svůj český ekvivalent: pařan. Spíše kuriozitou je pokus přeložit název programu Excel jako *Skvěloň*.

Samostatnou kapitolu tvoří počítačový slang, který je díky zlidovění této technologie poměrně rozšířený. Tady přišla čeština k plnému uplatnění. Na některé výrazy jsme narazili i na večeru s Internetem: *zasmrádlé* adresy už patrně neplatí, přeplněný seznam, např. odkazů, *přeteče* a to tak, že nejstarší položky *odtékají* první. Špatně strukturovaný program je *upatlaný*. Při vážné chybě počítač *zatuhe*. Při startování Internetu se modemy *spískávají*, než spolu začnou komunikovat. Digitální snímek vzatý s malým rozlišením (oppløsning) je nekvalitní, protože obsahuje málo údajů. Nedostatek se dá částečně napravit dopočítáním mezihodnot, tzv. interpolací. Zní to složitě? To celé se dá vyjádřit lapidárně: data je třeba *načechrat*.

No uznejte, není to krása?

Karel Babčický

ISSN 0803-7213

Dette er et tidsskrift for TSJEKKISK-NORSK FORUM

Ansvarlig for dette nummer var Karel Babčický.

Foreningens adresse: POSTBOKS 48, 3421 LIERSKOGEN

Medlemskontingent: hovedmedlem kr. 120,-,

familiemedlem kr. 80,-

Telefon: 22 18 98 93, telefaks: 22 18 95 50,

bankgiro: 6241.06.04650